

Skoler, som jeg har havt Betænkighed ved allerede nu at tillige min Understøttelse, nemlig to Skoler i Byer, hvor der findes lærde Skoler. Jeg har havt nogen Betænkighed ved at medvirke til, at der gives dem Understøttelse, i alt Fald indtil det Spørgsmaal er blevet afgjort — og det anser jeg for at være et meget vigtigt Spørgsmaal at faae afgjort —, om der lader sig tilvejebringe en Forbindelse imellem det lærde Skolevæsen og Almueskolevæsenet, saaledes at det sidste kan staa som forberedende til den lærde Skole. Dersom nemlig denne Tanke i det Hele taget lader sig gennemføre, saa vil det netop være rigtigt at faae Prøven dermed gjort i de Byer, hvor der findes lærde Skoler, thi der vil der være den største Interesse for Sagen, og der vil det rette Sted være til at anstille Prøven. — Det ærede Medlem omtalte dernæst, at jeg ikke maatte vente mig nogen Understøttelse for en Kommission til at undersøge de Instituters Stilling, som nu opføres paa Finantsloven, og det ærede Medlem tog yderlig Forargelse af, at de ikke vare kaldte „Institutter“, men „Stiftelser“. Dette er nu en Følge af, at man bestræber sig for at tale Dansk, og det er jo ellers Noget, som der ydes stor Anerkjendelse, at man anstrenger sig i denne Retning. „Institut“ er et fremmed Ord, og i Stedet derfor er der sagt „Stiftelse“. Nu vækker ogsaa dette Ansøg, og det ærede Medlem fandt — tror jeg — skulte Rænkter i dette Ord. Jeg beder om at modtage den Forklaring, at det er ganske uskyldigt. Jeg skal næste Gang — om jeg kan erindre det — lade være at oversætte Ordet og holde mig til „Institut“, saa vil der ikke optaa nogen Misforstaaelse derved. Nu forholder Sagen sig imidlertid saaledes, at Folkethinget gjentagne Gange har andraget paa, at en Kommission skulde undersøge disse Instituters Forhold, og i det Udvalg, som ifjor var nedsat i Landstinget til at prøve Finantslovsforslaget, tiltraadte man ogsaa denne Anskuelse. Under disse Omstændigheder syntes jeg ogsaa, at der var særlig Opfordring for Ministeren til at tage under Overveielse, om ikke Tiden nu maatte være kommen til at foreslaa en saadan Kommissions Medsættelse, og derfor er Forslaget fremkommet. Jeg haaber, at det vil møde mere Velvillie i Thinget, end det fandt hos det ærede Medlem, der saae noget skævt derpaa; men det er vistnok paa Grund af, at dette uheldige danske Ord er kommet ind, og jeg vil derfor bede om, at man i Stedet for „Stiftelser“ vil læse „Institutter“. — saa haaber jeg, at Forslaget om Kommissionen gaar igjennem. Da jeg affattede Forslaget om det kongelige Theater, forudsaa jeg naturligvis, at man ofte og gjentagende vilde komme tilbage dertil, thi det kongelige Theater har Interesse paa saa mange Maader i forskjellige Retninger; at man kan være vis paa, at der vil findes Velighed til idelig og idelig at komme tilbage dertil. Jeg havde heller ikke stuet mig;

thi flere ærede Medlemmer have bragt det kongelige Theater og dets Stilling under Forhandling, og et æret Medlem sluttede med det Ønske, at vi snart kunde blive fri for hele denne Sag. Saa, naar et Ønske kunde hjælpe os gjennem alle Vanskeligheder, skulde jeg med Glæde slutte mig dertil; men Vanskeligheden er at finde en Maade, hvorpaa man kan komme til Ende dermed, og det er dette, som jeg har tilladt mig at fremsætte et Forslag om. Det gaar ud paa, at man søger at bringe en vis Fasthed ind i det kongelige Theaters Stilling, men det er jo dette, som finder Modstand efter det ærede Medlems Udtryk. En Stiftelse som det kongelige Theater (Afskydelse: Et Institut!) — jeg beder om Forladelse, jeg mener: et Institut som det kongelige Theater — vil umulig kunne virke saaledes, som alle Andre og som Folkethinget selv — det er jeg overbevist om — ville ønske det, naar der ikke findes en vis Fasthed i dets Stilling. Der er saa Mange, som skulle offre deres Kræfter dertil, og det er naturligt, at de spørge, hvorledes det Instituts Stilling dog til Slutningen er, til hvis Virksomhed de hellige deres Kræfter. Vil man ikke gaa ind paa at give det kongelige Theater en vis relativt fast Stilling, saa — jeg vil sige det rent ud — bare de Herrer en meget væsentlig Del i de idelig tilbagevendende større og større Krav paa Statens Understøttelse. Det kongelige Theater kan lige saa lidt og maaske mindre end mange andre Institutter undvære en vis Fasthed i Stillingen. Og hvilke ere da de Forslag, som jeg her har forelagt for Thinget? Det vil være i Grindring, at man i en Række af Aareller dog i adskillige Aar har vedtaget den Bemærkning paa Finantsloven, at der i Aarets Løb ikke kunde gives fast Ansættelse, og dertil har der knyttet sig Bestemmelser om, naar Ledighed indtraadte i de fast Ansattes Stilling, hvilke Afdrag der da skulde ske; der skal nemlig nu afdrages $\frac{2}{3}$ af Lønningerne. Derved at ingen ny Ansættelse kan gives, er Kultusministeren afstaaen fra at belønne selv de mest eminenteste Talenter, der maatte komme til Theatret; hvor megen Vægt han end maatte lægge paa at bevare et Talent for Theatret eller knytte det til Theatret, kan han dog ikke give fast Ansættelse til Noget, der kommer til Theatret. Derimod kan han benytte den Trediedel, der bliver tilbage af de ledigblevne Lønninger til Forgølse af de allerede Ansattes Lønning. Men man vil jo let se, mine Herrer, at dette er en høist urimelig Bestemmelse. Der kan i enkelte Tilfælde være god Anvendelse for Lønningsforhøielser til ældre Skuespillere; men det gaar os Alle saa, at Alderen tager paa os, og Skuespillerne gaar det i endnu højere Grad saaledes end almindelige Mennesker; det er en begrændset Tid, i hvilken de fleste kunne virke for Theatret, og Hensigten med fast Ansættelse opnaas i meget ringe Grad derved, at man kan forhøje de allerede tilstedeværende Lønninger. Det vilde opnaas i